

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

אליו יתברך שמו, כבן אל אביו - אז הוא מרגיש תענוג שאין כמוהו, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה'!

ואז הוא זוכה "כמים הפנים לפנים כן לב האדם באדם" כביכול כלפי מעלה, שהקב"ה מתגלה לו במוחו ובלבו, הוא מרגיש אותו מידי פעם, וזו חיותו.

ההכנה של ימי אלול היא הכנה שהאדם צריך לבדוק: האם מידי פעם הוא מרגיש את מציאות השי"ת לא רק כשיש לו בעיות של פרנסה או בבריאות רח"ל. האם הוא מרגיש את השי"ת גם מידי פעם, בלי סיבות של צרה אלא מכח ההתרוממות שבנפש שלו? אם אדם מרגיש שכן - הוא זוכה לאלול אמיתי, הוא זוכה לאלול כפשוטו של "אני לדודי", ואז בעז"ה ל"ודודי לי".

זו ההכנה של ימי האלול.

התכלית - הכרת מציאות השי"ת

אבל כמו שכולם מבינים, לא זו התכלית.

תכלית היצירה, כדברי הרמב"ן הנודעים בסוף פרשת בא: "אין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין לא-ל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלקיו שבראו", התכלית היא שנבין שכל החיים זו ההכרה במציאות השי"ת.

הקב"ה נתן לנו תורה, נתן לנו מצוות, ותכלית הכל היא שהאדם יחיה עם הקב"ה, "יראהו בעין שכלו, יכירהו במצפונו לבבו" (כלשון היחובת הלבבות!), שלבו לא ירגיש רק צרות, לא ירגיש רק תאוות, אלא ירגיש את ה"שוכן אתם - בלבם", בלב כל אחד ואחד, בלב אמת.

לב אמת הוא לב שחש בתוכו את השי"ת שחותמו אמת.

וזו ההכנה האמיתית לימי הדין הממששים ובאים. באלול עלינו להרגיש את השי"ת בבחינה של "אני לדודי", הרגשה לפרקים, ומי שהכין את עצמו באלול כראוי, או הרבה לפני כן אם זכה, כשמגיעים עשרה ימים הללו, עליהם נאמר: "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" - שם הוא מגיע לחיים אחרים, חיים שבהם הוא מרגיש את השי"ת לא לפרקים, אלא עשרה ימים רצופים של הרגשת השי"ת בלבו. אה, גן עדן!

אדם ראשית צריך להבין מהי תכלית חיו, לשם מה הקב"ה

נעוץ סופן בתחילתן

מספר מועדי השנה

ימי אלול - ימי רצון

מהי ההכנה של ימי אלול?

ימי אלול הם ימי רצון, כלומר שנפתח בתוך האדם הרצון הפנימי שלו. כשם שהבורא יתברך שמו כביכול מגלה את רצונו, כך כאשר האדם מעמיד את עצמו באופן האמיתי מול מציאות השי"ת, הרי ש"כמים הפנים אל הפנים כן לב האדם באדם" כביכול כלפי מעלה, וגם באדם מתגלה הרצון הפנימי אצל למי שעמל לגלותו.

וכן להיפך: רק מי שעמל לפתוח את הרצון האמיתי שלו יכול להרגיש את רצונו יתברך, את ה"אני לדודי".

אלול הם ימי רצון, כלומר ימים שבכח האדם להרגיש את הקב"ה מכח ההתעלות שהוא מתעלה בהם ומגלה בקרבו "רצון" לקרבת ה', ומכח גילוי רצון זה הוא זוכה בס"ד להכרה בחוש בלב ובמוח במציאות השי"ת.

כאשר האדם בכח עצמו מתייגע להרגיש את השי"ת בזמני העליה, הוא זוכה למתנה מלעילא של "ודודי לי". הוא זוכה שגם הקב"ה יתגלה אליו בזמנים נוספים, מעבר לזמני ההתעלות שלו. הוא יכול ללכת ברחוב ולפתע הוא מרגיש את השי"ת.

בעת צרה קשה להתענג על קרבת ה'

הרי מי מאיתנו לא הרגיש את השי"ת בעת צרה? אבל אז בדרך כלל האדם שקוע בצרה יותר ממה שהוא מרגיש את השי"ת. כיון שהוא נמצא בעת צרה, השי"ת מתגלה אליו, ואכן הוא מרגיש אותו ואף פונה אליו מעומק נפשו, אבל מחמת שיש לו צרה הוא שקוע כולו בצרה ואין לו תענוג, אין לו חיות כל כך מההכרה במציאות ה', מהגילוי שהקב"ה נגלה לו בלבו, אלא עסוק הוא בעיקר בפניה לקב"ה שיוציאו מן הצרה, אולם אין לבו פנוי לעצם ההכרה בהשי"ת.

משא"כ כאשר האדם זוכה להרגיש את מציאות השי"ת שלא בעת צרה. בשבת קדש, בזמני עליה בנפש, בזמני השתפכות של "שפכי כמים לבך נוכח פני ה'" לא מצד צרה, אלא מצד געגועים

המשך מעמוד א'

הביאו כאן לעולם השפל. "וחיי עולם נטע בתוכנו", הקב"ה נתן לנו את התורה ואת המצוות שמכוחם נגיע להכרה עמוקה במוח ולב במציאותו יתברך.

שכן, יכול אדם להסתובב בעולם שבעים שנה, ואפילו לא ידע מהי תכלית היצירה. תכלית היצירה היא קיום תורה ומצוות המביאים את האדם להכרה עמוקה בלב ומוח במציאות השי"ת.

על הלעתיד לבוא נאמר: "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון" (ישעיהו נב, ח). "יראו עין בעין" הכוונה כמו שאדם העומד מול חברו רואה בבירור שהוא נמצא - כך לעתיד לבוא יראו כביכול את השי"ת, ירגישו ויכיר הכרה ברורה במציאותו.

זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים

כשמסיימים שנה ומתחילים שנה חדשה, צריכים לבדוק ולראות, לנסות להתבונן, האם אנחנו ראשית יודעים לשם מה אנחנו רוצים עוד שנה? שתהיה בריאות, שתהיה פרנסה? הרי כולם מבינים שלא זה תוכן חיים. לשם מה, אפוא, מבקשים אנו עוד שנה?

"זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים". אנחנו מבקשים חיים מהקב"ה. איזה חיים? "מלך חפץ בחיים", בחיים שהוא חפץ. ובאלו חיים הוא חפץ?

מקרא מלא מעיד: "ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם היום" (דברים ד, ד). מהו אדם חי? צדיקים במיתתם קרויים חיים, כי חי אינו רק זה המהלך על שתיים. חי הוא זה שחי במצפוני לבבו את ה"ואני קרבת אלקים לי טוב".

סוף מעשה במחשבה תחילה. ה"סוף מעשה" של האדם בסוף השנה נעוץ ב"מחשבה תחילה", בגילוי שהתגלה בראשית, שהוא: "דרשו ה' בהמצאו".

הראשית מגלה לאדם איך צריכה להיראות השנה כולה. כביכול נאמר לו אז: דע לך נותנים לך שנה חדשה בכדי שתקיים את התורה ואת המצוות, ותגיע על ידם להכרה חושית במציאות השי"ת!

מראים לאדם את הסוף בהתחלה. אתה רוצה להבין מהי התכלית של כל השנה שלך? "בהיותו קרוב", "ואני קרבת אלקים לי טוב"!

לשם כך הבורא עולם רוצה לתת לנו חיים בשנה

המשך מעמוד ג'

פרק י' | בשעת העסק והעיון בתורה

וזה שאומר כאן הנפש החיים "ולכן בה נאצלו ונבראו כל העולמות עליונים ותחתונים" כלומר לכן - כיון שהתורה הקדושה היא חד עימו, לכן מה שנאצל ממנה, ומה שנברא, מכוח התורה הקדושה מאיר האור, שהכל מאוחד בשורשו כביכול, ובטל אליו יתברך שמו, וע"י כן מה שנאצל עדיין מגלה שהוא נמצא אצלו יתברך רך שמו, ואפילו מה שנברא - "אסתכל באוריתא וברא עלמא" אפשר להכיר שם את מי שאמר והיה העולם.

כמו שכתוב ואהיה אצלו אמון, ואמרו חז"ל אל תקרו אמון אלא אמון וכו', ובמשלי רבתי ריש פרשה ט', חכמות בנתה ביתה, זו התורה שבנתה כל העולמות.

ולפי"ז ברור דיקא ע"י חכמת התורה הקדושה נבנה כל העולמות כולם, כי כביכול אם היה נבנה העולמות על גבי דבר אחר, הרי שהוא דבר כמציאות לעצמו שנבדל ממנו יתברך שמו, והרי שהעולם מלשון העלם, היה באמת העלם גמור מציאותו יתברך שמו, ולכן דיקא כל מציאות העולמות השתלשלו ונבראו מכוח הארת התורה הקדושה, ועל ידי כן, אפילו הדבר השפל ביותר מאיר בו אור התורה, מריש דרגין עד סוף דרגין - מהמדריגה הפנימית של התורה שהיא חד עימו יתברך שמו, מאיר הארת התורה שמתגלה שהוא אצלו יתברך שמו, ומאיר אור התורה אפילו במקום הבריאה שהוא לבר, שגם אם "אציעה שאול הנך" שגם שם מציאות הבורא יתברך שמו הוא במציאות של גילוי.

א"כ העומק הנורא מדוע הבריאה נבראה מכוח התורה הקדושה?, כי תכלית הארת התורה זה לגלות את מי שאמר והיה עולם, ולכן כביכול אם היה נברא העולם ע"י דבר אחר, המכוון של תכלית הבריאה היה נחסר, ולכן דיקא נאצל ונברא העולם מהארת התורה, שע"י כן הארתו יתברך שמו מאירה בכל מקום, ואפילו שהאדם נמצא במקום השפל הוא יכול מכוח הארת התורה הקדושה להגיע להכרת הבורא.

והענין כי התורה הקדושה היא דבורו יתברך, ובמאמר פיו יתברך רך במעשי בראשית נבראו העולמות כולם, שעל ידי סדור גלגול צרופי האותיות, על פי סדר הרל"א שערים פנים ואחור שבמאמר בראשית ברא וכו' [כמו שהסבירו רבותינו שכל התורה כולה היא צירופי אותיות, ושורשי צירופי האותיות הם צירופי שני אותיות וזה רל"א שערים, פנים ואחור, שיטות רבות בדברי הראשונים כיצד צורתן, אבל יסוד הדבר הוא צורת צירוף האותיות]. נאצלו ונבראו העולמות, עליוני עליונים רבי רבון, בכל סדר מצבם ופרטי עניניהם וכל הנכלל בהם, וכן בכל מאמר ומאמר שבו על דרך הנ"ל, נבראו כל פרטי המינים והענינים שבאותו הסוג שעליו נאמר אותו

מאמר. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא מתוך קובץ שיעורים על ספר נפש החיים שער ד'

החדשה. איזה חיים? "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום".

אנחנו מבקשים על החיים כסדר בכל התפילות, במשך עשרה ימים. איזה חיים אנחנו מבקשים? הרי "רשעים בחייהם קרויים מתים". הם מתהלכים בעולם, ועם כל זאת קרויים "מתים". אבל "צדיקים במיתתם קרויים חיים". אם כן, אנחנו מבקשים חיים כאלה שאין להם הפסק, שאפילו לאחר המאה ועשרים עדיין נזכה להישאר בגדר "חיים".

ההכנה לראש השנה היא שתהיה לאדם הכרה ברורה אלו חיים הוא מבקש לשנה הבאה. האם הוא מבקש רק חיים של בריאות, פרנסה וגידול ילדים בקלות, או שהוא מבקש חיים עם תוכן פנימי בנפש האדם.

האדם אינו רק גוש בשר שיש בו מוח, לב, כבד ושאר איברים, אלא יש בתוכו נשמת חיים, וכשמבקשים חיים לשנה הבאה הבקשה היא על חיי נשמה, חיים של פנימיות, חיים שהכרת השי"ת תמלא את כל לבנו. "חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים".

כל הרגיל ללמוד בספר 'חובות הלבבות' יראה שתוכו רצוף ביטויים בהכרה חושית בהשי"ת, מתוך התייחדות והתבודדות עם השי"ת במוח ובלב, הן בשעת פרישה מבני אדם, ויתר על כן אפילו בהיותו במקהלות עם, וכלשונו בשער הבטחון (פרק ז): "וכאשר תחזק הכרתו באלקים יותר מזה, וידע הענין המכוון אליו בבריאתו ויציאתו אל העולם הזה הכלה, ויכיר מעלת העולם האחר הקיים, ימאס בעולם הזה ובסיבותיו, ויברח ויימסר במחשבתו ובנפשו וגופו אל האלקים יתברך, וישתעשע בזכרו בבדידות, וישתומם מבלתי המחשבה בגדולתו. ואם יהיה במקהלות, לא יתאוהו כי אם לרצונו, ולא יכסוף כי אם לפגיעתו", וכאלה רבות בלשונו לרגיל בספרו.

אלו הם חיי הכרה ברורה במח ולב במציאות השי"ת.

יתן השי"ת ונזכה כולנו בתוך כל הכנסת ישראל לחיים האמיתיים, חיים המקושרים להשי"ת תדיר, חיים של אדם שכל חיותו עלי אדמות היא תורה ומצוות בהתקשרות עמוקה לא-ח.

הרבה, הרבה, פרק ח | התמימות

תינוק וזקן כאחד

צורת חיים זו שהוזכרה כעת, זו בעצם הצורה הפנימית של חיים בכלל, ושל עסק עמל התורה בעיקר.

כאשר האדם עוסק בד"ת באופן הזה, הרי שמצד אחד, במעמקי נפשו הוא כתינוק בן יומו, שזה מקום הפשיטות והתמימות, - בחיצוניות זה מתגלה במדרגת הקטן שלא טעם טעם חטא מעולם, ובפנימיות הנפש זה מתגלה בהרגשת "כגמול עלי אמו" של מעמקי התמימות. אך מצד שני, הרי הוא זקן היושב בישיבה בבחי' "אין זקן אלא מי שקנה חכמה" כדברי הגמ' (קידושין לב:).

אדם זה מחבר בעצם את שתי הקצוות האלה גם יחד במעמקי הנפש, והרי הוא כקטן גמור וכגדול גמור. מחד הוא כקטן גמור ממש, כגמול עלי אמו, כעולל ויונק. ומאידך הוא זקן שקנה חכמה ובינה הרבה, ("זקן" דייקא שהוא נוטרי' קנה חכמה וקנה בינה).

וזה בעומק מה שנאמר באברהם אע"ה "זקן בא בימים" שהוא בא עם כל ימיו, הן עם ראשית ימיו שהם הקטנות המוחלטת, כשהכיר את בוראו כדברי חז"ל. והן עם סוף ימיו שהיה זקן ויושב בישיבה. היה אצלו צירוף של ימי הקטנות והגדלות גם יחד, וזה נקרא בא בימים. שלא כמו אצל רוב בני האדם, שכאשר הם גדלים הם מאבדים את הצד של הקטנות ונשארים רק עם הצד של הגדלות.

ולכן זה היה סדר הדברים בכל הפרקים עד כה, בכוונה התחלנו את סוגית הלימוד מהשלבים הראשוניים ממש של הקטנות בנפש האדם, ובסדר גדילתו של האדם. והוזכר במפורש שזה אינו סיפור דברים בעלמא לדעת איך צורת גדילת האדם מקטנותו, אלא עבודת האדם היא לחזור באמת למקום של הקטנות ממש, לחזור לשלב הקטן היודע לדבר שאביו מלמדו תורה ציווה לנו משה ופסוק שמע ישראל. כלומר יש כאן גילוי של קטנות בנפש, שהחלק הנכון של אותה קטנות צריך ללוות את האדם לכל אורך ימיו.

ה"צורתא דשמעתתא" של הדברים שנאמרו בס"ד עד כה היא, שצריך האדם להכיר את כוחות נפשו מתחילתם. ולדעת שיש את החלק שנמצא בימי הקטנות שאותו כמובן צריך להגדיל, ויש את החלק שנמצא בקטנות, שהוא צריך ללוות אותנו עד זקנה ושיבה, וצריך לצרף את הכח הזה של הקטנות עם הגדלות, ולחבר את שתי הקצוות האלה גם יחד.

החיבור הזה הוא בעצם הצורה השלימה של מהלכי העסק בדברי תורה אצל האדם. זו חכמה שאינה מלאכה ודבר עדין מאוד בנפש, כי פעמים האדם נוטה לצד אחד והוא מאבד ומשבש את הצד השני. ולפעמים זה מתחלק לתקופות שונות בימי חייו של האדם. אבל עכ"פ הצורה השלימה היא האחדות המלאה של הצדדים, עם נטייה דקה מאוד לצד אחד, כל אחד לפי שורש נשמתו. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא מתוך סדרת שיעורים

פרטי העבודה לימים הנוראים

א. כיון שפרטי העבודה של ימים נוראים וירח איתנים הם רבים מאד, האם אפשר להרב לכתוב בקיצור ובאופן כללי מהו עיקר העבודת האדם (א) באלול (ב) בימי סליחות (ב) בראש השנה (ג) בעשי"ת (ד) ביוהכ"פ (ה) בימים בין יוהכ"פ לסוכות (ו) בסוכות (ז) בהושענא רבה (ח) בשמיני עצרת ושמחת תורה.

ב. יש תפילה בימים נוראים בסוף חזרת הש"ץ "אבינו מלכנו... הסר מעלינו כל גזירה רעה וכל מחלה וכל קטטה ושנאת חנם מעלינו". איך מתפללים שה' יסיר קטטה ושנאה מעלינו, הלא זה דבר התלוי בבחירתנו.

ג. ר"ה הוא יום של יראה ושל אהבה, ומי ששורשו ביראה אז צריך להתייחס לר"ה ביראה ואימה, משא"כ מי ששורשו באהבה צריך להתייחס לר"ה כיום של אהבה. והנה בשנה הזו תש"פ עברנו שנה של מגיפה וצרות שלא היו כמוה, וזה מעורר יראה ולא אהבה, וא"כ האם בשנה זו יש להתייחס לר"ה באופן של יראה ואימה, הרגשה של מה ילד יום ומה יהיה הסוף של כל זה? או שעדיין היחס לר"ה תלוי בשורשי הנשמות?

ד. הרב מסביר שיש חמש בחינות של תשובה כנגד נרנח"י (נפש-מעשים, רוח-מידות, נשמה-תורה, חיה-חיות, יחידה-רצון-התכללות-דבקות), האם יש להאדם לעשות תשובה על כל בחינות הנ"ל כפי כוחו, או שתלוי במדרגתו (לדוגמא אם מדרגתו הוא נפש אז צריך לעשות תשובה רק בבחי' נפש שהוא תיקון המעשים שלו, ובנוסף לכך בימים נוראים האדם צריך להתנהג יותר ממדרגתו וא"כ לכאורה עליו לעשות תשובה גם בבחי' רוח ונשמה כו', אבל מה הגדר בזה?

ה. האם תשובה בבחינת יחידה (ברובד התחתון שלה - להשיב את הרצון לה' ולרצות רק רצון הפנימי שלנו שהוא לעשות רצון ה', וברובד עליון יותר - להיות דבוק רק בבורא עולם ולהתכלל בו ית') הוא עבודה רק ליחידים או שיש על כל אחד להיות מן היחידים ולעשות תשובה בבחי' יחידה אע"פ שהוא נמצא במדרגת נפש?

ו. יש מהגדולים שקבלו קבלה קטנה במשך אלול ועשי"ת. האם זה היה בנוסף לכל שאר חלקי התשובה או שעל ידי הקבלה הקטנה הזו היה כולל את כל עבודת התשובה? והאם על כל אחד בישראל לעשות קבלה קטנה בדבר שהוא צריך תיקון, בנוסף לשמיעת שיעורים ודרשות של התעוררות וקריאת ספרים ולימוד מוסר (או חסידות)?

תודה רבה, כתיבה וחתימה טובה להרב ולכולנו ושיהא שנה זו שנת גאולה שלמה ממש לכל נפשות ישראל, בחיצוניות ובפנימיות.

תשובה

א. הדברים נכתבים באופן כללי מאוד מאוד מאוד.

אלול - אני לדודי - דוד וכלה.

סליחות - לבני אשכנז - כאב על עשיה נגד רצונו ובקשת סליחה על העבר שפגם.

כתיב (עמוס, ב, ו) על מכרם בכסף צדיק, ואביון בעבור נעלים. ואמרו (פרד"א, פרק לח) ומכרו אותו (האחים את יוסף) לישמעאלים בעשרים כסף, וכל אחד ואחד נטל שני כספים לקנות מנעלים ברגליהם, שנאמר על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעלים.

וטעם הדבר שיוסף נקרא אביון, מצינו בחזקוני (וישב, לו, כח) וז"ל, בעשרים כסף - וכי אדם יפה כיוסף לא נמכר אלא בדבר מועט כזה, אלא מחמת שהוריקו פניו בבור מחמת הנחשים לא מכרוהו יותר, עכ"ל. והיינו שע"ז היה נראה כאביון. ועיין טעם נוסף במושב זקנים (בראשית, לו, א) שהחליפו יוסף באביון, עיי"ש.

וכפשוטו, שהרי עבד, כל מה שקנה עבד קנה רבו, ולכך לית ליה מגרמיה כלום. ולפיכך זהו בחינת אביון, שאין לו כלום, ותאב לכל מה שרבו יתן לו. ולכך דוקא בעבור נעלים, כי אמרו (שבת, קכט, ע"א) אמר רב יהודה אמר רב, לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו. ועיין חומת אנך (עמוס, שם) ואביון בעבור נעלים - היה המנהג דאין עבד לובש מנעל, ומכרוהו בעבור נעלים, להורות כי הם בני חורין ויוסף עבד. הרב מהר"ר יהונתן ז"ל.

והיינו שעבד אין לו נעל, כלומר שאין לו כלום. כי אילו היה לו דבר היה צריך למוכרו ולקנות נעל. והרי שבעבור נעלים מורה שהוא אביון. וכאשר אדם נועל מנעליו מברך שעשה לי "כל" צרכי. ולהיפך אביון - עבד, שאין לו נעלים תאב "לכל". וביוה"כ שנאסרנו בנעילת הסנדל, זהו מהצד העליון בבחינת של נעלך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא. אולם בתשעה באב (אב - אביון) נאסרנו בנעילת הסנדל, כי ביום זה אנו במדרגת אביונים.

וטעם נוסף, שיוסף אלולי חטא היה ראוי להיות אב. וכמ"ש (סוטה, לו, ע"ב) תניא, היה ראוי יוסף לצאת ממנו י"ב שבטים כדרך שיצאו מיעקב אביו, שנאמר אלה תולדות יעקב יוסף, אלא שיצא שכבת זרעו מבין ציפורני ידיו. והיינו שהיה צריך להיות לו גדר אב כיעקב. וזהו אביון, אבי-ון, שהוקטן תואר אב שבו ע"י חטא.

ובעומק, יוסף נקרא כן כמפורש בקרא משני טעמים. א. אסף ה' את חרפתי. ב. יוסף ה' לי בן אחר. ואביון נגד טעם ראשון, כולו בושה. כמ"ש רש"י (שבת, קכט, ע"א) שאין לך בזוי ממי שהולך בשוק ללא מנעלים. והיפך הטעם השני, לשון הוספה. אביון לא נחסר לו רק ההוספה, אלא נחסר לו הכל. ודו"ק.

ובתיקון כתיב (תהלים, קז, מא) וישגב אביון מעוני. ועיין בן ביתי (שם, נ"ב) עולה תקס"ו, מספר משיח בן יוסף.

נצבים וילך | ו-ע

כאשר עשה לסיחון ולעוג. עוג, עו-ג. שורש מלת ע-ו, מצד הקלקול בחינת עוה לשון עיקום והתפתלות, איבוד דרך היושר. ושורשו חטא אדה"ר שאלקים עשה את האדם ישר, והמה בקשו חשבונות רבים.

ושורש החטא בפגם העין, ו"תרא האשה", ועי"ז במקום א' נעשה ע', מאור, נעשה עור, בלתי רואה, עור, עו-ר, וכן נעשה להם כותנות עור כנודע. ונקנסה עליהם מיתה, בחינת גוע, ג-וע. וכן עוני חשובה כמיתה. עו-ני. כי תחלה היה עשיר, מכל עץ הגן אכל תאכל ולא חסר כלום. אולם כאשר נתגרש מגן עדן מקום התענוג, עונג, עו-גן. ונתקלל לעבוד את האדמה, אשר נאמר בה בעצבון תאכלנה. עצבון, עו-צבן. וכן מצורע חשוב כמת. מצורע, עו-מצר.

ושורש החטא ע"י אכילה מעץ הדעת, עון, עו-ן. בבחינת אין אדם חוטא אא"כ נכנסה בו רוח שטות, שגעון, עו-שגן. ואמרו חז"ל, שאדה"ר אמר, אכלתי ואוכל עוד. עו-ד. ובא נחש על חוה והטיל בה זוהמא, בחינת ערוה, עו-רה. ובחינת תועבה, עו-תבה. והנחש נקרא צפעון, עו-צפן. ותולדת החטא, זועה, עו-זה. ונעשה להם מועקה, עו-מקה. ונעשה עשוק, עו-שק. ועיקר כח פגם חטא זה מתגלה אצל עשו, עו-ש, היפך יעקב איש תם, שופריה מעין אדה"ר. לעומתו עשו לא עלה עליו עול, עו-ל, בליעל, בלי עול. ומתחילה היו ערומים ולא יתבוששו, ערום, עו-רם. אולם מתולדת החטא חשו שאינם צנועים, צנוע, עו-צן. ותפרו להם עלי תאנה. והקב"ה עשה להם כותנות עור, עו-ר, כנ"ל. ונעשה כל הוייתו נצרכת לישועה, עו-ישה.

ושורש התיקון ביום שחטא אדה"ר, ראש השנה, הנקרא יום תרועה, עו-תרה. ונמשך בכל המועדים, מועד, עו-מד. וזהו במדרגת זמן. ונקרא עון, עונה, זמן. עו-ן. ובפרט נגלה בחג השבועות, שבוע, עו-שב.

ובמדרגת מקום, עולם, עו-לם. תיקון העולם תיקון ע-ו, ועיקרו נגלה בביהמ"ק הנקרא מעון, עו-מן. ובפרט בשורש כל הקורבנות, עולה, עו-לה. וכן נגלה במנחה, עשרון סלת, עשרון, עו-שרן. ובעבודת חוץ נגלה בעגלה (עגל, עגול, עו-גל), ערופה, עו-רפה.

ובמדרגת נפש בקלקול זהו עוג, עו-ג. ועפרון, עו-פרן. ועמון, עו-מן. ובתיקון שמעון, עו-שמן. וכן יהושע, עו-יהש, ישעיהו, עו-ישעיה. ועוד. ותחילת כל היות כל אדם עולל, עו-לל. מתקן את אשר עות, עו-ת.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: עוף, עשו, ערום, עצבון, עוד, ערוה, עוף, רעו, עון, עצום, גוע, ועד, ערוף, שוע, גבעון, הושע, בוצע, בוקע, יהושע, ישעיהו, ישועה, מועד, עוז, מעון, משעול, נעורים, עבור, עולה, עול, עונה, עוני, עור, עליון, עפרון, עציון, עמוד, ערעור, ערוץ, עשור, עשתרות, צוער, תועבה, שגעון, תענוג, גדעון, גרוע, עכו, הודיע, הופיע, הושע, מנעול, מבוט, נוגע, נוטע, עוה, עשוי, פעור, רועה, צרוע, שבוט, שובע, שסוע, שוער, שמועה, תולעת, תשועה, תערובת, תרועה, זועה, זורע, זעום, ידעוני, ידוע, יהודע, יועץ, יעקוב, מצוע, עלוקה, שמעון, תקוע, מועקה, עולל, עולם, עונן, מעות, מעלות, עצור מצורע, רגוע, עגול, עוג, עוגה, עומד, עיבור, עלבון, עמון, עמיהוד, ענוה, עמוק, עפרון, עצום, עקוב, ערבון, עשוק, פועה, צפעוני, צבוע, צנוע, רבוע, רעואל, קרוע, פועל, שומע, שעור, מופע, עורג, שוע. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אמרו (ברכות, יח, ע"א) אמר רחבה אמר רב, כל הרואה המת ואינו מלווה עובר משום לעג לרש חרף עשהו, ואם הלוחו מה שכרו, אמר רב אסי, עליו הכתוב אומר מלוה ה' חונן דל ומכבדו חונן אביון.

והנה ביאור פשוטו של מקרא ומכבדו חונן אביון. עיין ראשית חכמה (שער היראה, פרק טו) והטעם כי העניים והאביונים הם מאנין תבירין דילה, והשכינה דרה בהם, כמ"ש (ישעיה, נז, טו) מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח, ולכן המכבד לעניים בממונו מכבד לשכינתו.

ועיין מלבי"ם (משלי, יד, לא) עושק דל חרף עושהו - ה' לא ברא את האדם לרעתו רק לטובתו, וכל בריה הכין לה מזונה וכו', ומי שעושק את הדל ואין נותן לו שכרו, חרף עושהו - כאילו בראו לרעתו ולא המציא לו טרפו וחיותו שבו יתקיים, וזה חרפה גדולה לעושהו שיעשה בע"ח ולא ימציא לו צרכיו, וכבר אמרו מאן דיהיב חיי יהיב מזוני. והחונן אביון במתנת חנים (כי האביון א"י לעסוק במלאכה) הוא מכבד את עושהו, כי זה כבודו. עיי"ש. ודבריו הם באביון חי.

אולם באמת עיקר תואר אביון שחסר לו הכל, הוא במת, שבשעה שמת נעשה אביון ותאב לכל מה שהיה לו (ובאמת תלוי במדרגתו, ואכמ"ל) ואין לו. וז"ש בברכות (שם), המלוה את המת כתיב ביה ומכבדו חונן אביון, והיינו שהמת נקרא אביון. ובאמת בדקות כל אביון בחינת מת, שהרי אמרו (נדרים, סד, ע"ב) ותניא, ארבעה חשובין כמת, עני וכו'. ובדרך רמז, אביון בגימט' חיים עם הכולל. בסוד דבר והיפוכו, שאביון היפך חיים.

והנה הנשמה נקראת כבוד, כמ"ש למען יזמרך כבוד, כמ"ש בעל המאור בברכות. וכאשר מת מסתלקת נשמתו מגופו, וכאשר מכבדו זהו מעין תחיית המתים למת. ואביון שגם בחייו הוא בחינת מת כי אין לו כבוד גם בחייו (וזהו דייקא באביון יותר מעני). וכמ"ש משאפת ירים אביון, להושיב עם נדיבים, וכסא "כבוד" ינחילם. ועיין אברבנאל (שמואל, א, ב, ח) ולא אמרה זה על העושר, כי אם על הכבוד, שמרים האל יתברך הדל והנבזה מאשפות.

והבן שהאביון בפועל, בממון, שורשו באיבוד הכבוד. כי אמרו (עירובין, פו, ע"א) רבי מכבד עשירים, רבי עקיבא מכבד עשירים. וכאשר נעשה אביון איבד כבוד זה, ועי"ן כן נעשה אביון, ודו"ק. ולא רק בשעה שנעשה אביון אין מכבדים אותו. ועיין ליקוטי מוהר"ן (תורה ס"ח).

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אותו, כמו שתשוקת אשה על בעלה, כך יש את המאכל, שרוצה לחזור בחזרה ולהצטרף אצל האדם, הוא חוזר ונקשר לאדם, ובשעה שהאדם מפסיק את האכילה, זה לא רק הפסקה שלו בפועל מהאכילה, הרי הוא עוצר את ההשתוקקות שלו לדבר, זה הרי העומק של הצורה של האכילה, כשהפניה שלו אל הדבר נפסקת, אז מתגלה הצד ההפוך, שהדבר פונה אליו, זה נקרא "צדיק אוכל לשובע נפשו", לעומת "בטן רשעים תחסר", "צדיק אוכל לשובע נפשו", כפשוטו, היינו, שהוא אוכל כמה שהוא צריך, אבל ההגדרה היא יותר עמוקה, "אוכל לשובע נפשו", אם הוא שבע, הוא לא משתוקק לדבר, אלא הדבר משתוקק אליו, זהו "אוכל לשובע נפשו".

זה נקרא בעומק "עונג שבת", מה ההבדל בין האכילה של יום חול, לאכילה של שבת? האכילה של יום חול היא לשובע, "ואכלת ושבעת וברכת", אכילה של שבת ביסודה היא לא לשובע, אלא לעונג, כלומר, כשהאדם שבע, מי שנמצא בנפילה, היא גופא, מכח שהוא מחפש את העונג הוא כבר מרגיש רעב, אבל האכילה של שבת קודש שהכל שב לשורשו, שעל שם כן שבת נקראת שבת כידוע, שהכל שב לשורשו, כלומר, האוכל משתוקק שיאכלו אותו, זה נקרא "עונג שבת".

כשזה מתגלה בצורת האכילה בפועל, כפי שהוזכר, בשעה שהאדם אוכל זה באופן שהוא נגרר לדבר, תוך כדי אכילתו, ואפילו אם זה "תחילתו באונס" זה "סופו ברצון", הוא פונה ומשתוקק לדבר, על דרך כלל, כמעט ללא יוצא מן הכלל, אבל בשעה שהאדם מפסיק את אכילתו, וכפי שחודד, שזה לא רק הפסקה בפועל, שהוא לא אוכל באותו זמן, אלא זו הפסקה של ההימשכות לדבר, ולכן הפועל הוא, שהוא לא אוכל, אבל הוא עוצר את השתוקקותו לדבר, זה מהות ההפסקה, ולכן שיעור ההפסקה הוא, עד שהוא משקיט את השתוקקותו לדבר, זהו שיעור ההפסקה בעומק, ואז כמו שהוזכר, חוזר ומתעורר הצד ההפוך שבדבר, ואפילו אם "דרכו של איש לחזר אחר אשה", אבל אחרי שהוא מחזר אחריה, מתקיים "תשוקת אשה לבעלה", "ואל אישך תשוקתך", ואז מתעורר תשוקת המאכל לאדם, זהו "צדיק אוכל לשובע נפשו", שהוזכר.

בפנים הללו, עומק האכילה היא באופן כזה, שגם שיעור

וחלקי המעשה, גם זמן האכילה הוא ג"כ בבחינת הגדרה של חיבור, "אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און" וכמו שדורשת הגמ' שחיבור בלשון נקיה הוא לשון הקרא "את הלחם אשר הוא אוכל".

כלומר, שכל דבר שנמצא חוצה לאדם, שהוא חלקו, זה זיווג שצריך להצטרף אצלו, זה התפיסה, וזהו מה שהשיבו לאותה מטרוניתא ששאלה מה הקב"ה עושה מבריאת העולם, והשיבו לה שהוא "יושב ומזווג זיווגים", כל הצירופים האלו, הם זיווג, אחדות, חיבור, להתאחד.

כשמסתכלים במבט החיצון, איך אכילה תיקרא זיווג? אבל כשהבנה היא שזה חלקי הנפש שנפרדו ממנו, והם צריכים לחזור ולהצטרף, זהו ממש כמו בחוה, שנאמר בה "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן ויקח אחת מצלעותיו" ולאחר מכן "ויביאה אל האדם", ומצד כך, כל חלקי הנפש בנויים באותו מהלך, שהם צריכים לחזור ולהצטרף אצל האדם, ובאכילה, האדם חוזר ומצטרף את אותם החלקים ששייכים לו, שיחזרו ויצטרפו אליו.

ולפיכך, הצורה של האכילה שהאדם אוכל, זה מהלכי זיווג, של דברים שחוזרים ומצטרפים לאדם, ובשעה שהאדם אוכל ומפסיק, אוכל ומפסיק, כמו שנתבאר, הצורה הפנימית הזו של מהלכי האכילה היא, שבשעה שהאדם אוכל, הוא פונה למאכל, "הוא הולך אצל זיווגו", ובשעה שהוא מפסיק, המאכל פונה אליו, "זיווגו בא אצלו".

"שנים שנים באו אל נח אל התיבה", בקרא מבואר שהבעלי חיים הגיעו שנים שנים, אבל הרי, נח הכניס לתיבה גם אוכל, כמו שהיה מהלך של שנים שנים באו אל התיבה, מאליהם, כמו שאומרים חז"ל, גם האוכל, היה מהלך שהוא בא מאיליו.

רבותינו מגדירים את ההבדל בין בעל תאוה שאוכל, למי שאינו בעל תאוה, שמי שהוא בעל תאוה, הוא בא אצל המאכל, ומי שאינו בעל תאוה, זה הפוך, המאכל בא אצלו, "זיווגו בא אצלו", זהו עומק הדבר, שהאדם אוכל ומפסיק. אוכל ומפסיק, כביכול, באכילתו זה מה שהוא פונה למאכל, ובשעה שהוא מפסיק אז הפניה מתהפכת, המאכל פונה ומשתוקק אליו שהוא יאכל

באופן הזה, האדם זוכה שהאוכל שמגיע אליו, הוא אליבא דאמת, האוכל שלו.

לא עסקינן רק במה שהאדם אוכל בדברים גזולים, שזה ברור שאינו שלו, ה"כפל" של הגנב, שהוא בחינת ה"כפליים" שב"אבוס", אלא באכילה שבגדרי ממון כביכול זה שייך לו, אבל שזה גם יהיה באמת חלק האכילה שצריך להצטרף אליו.

כהגדרה אחרת מגדירים את זה שיש השגחה פרטית, שיגיע לו בדיוק אותו חלק ששייך לו, כביכול נמצא אצל מי שמספק לו את האוכל, רק חלקו של האוכל ששייך לו, שזה מה שמגיע לחלקו שלו, וזה מה שהוא אוכל, ואז האוכל שהאדם אוכל, מתאחד עם חלקי נפשו.

ודוגמא ברורה ויסודית, כדוגמא בעלמא, מה שמבואר בגמ' על אחד האמוראים שלא היה "מחדדי שמעתתיה" מחמת שהוא לא אכל "בישרא דתורא" שלכן לא היתה דעתו צלולה, יכול להיות שהוא אכל בשר, אבל הוא לא אכל את הבשר ששייך לו, אז זה לא מצטרף למחשבתו שלו.

כפי השיעור שאוכל את מה ששייך לו, מקבל את חלקו בתורה

ובדקות, אדם שאוכל מאכל שאינו שלו, מתערבבים במחשבתו חלקי תורה שלא שייכים לו ומערבבים את הדעת שלו, אבל אם הוא אוכל את מה ששייך לו, הוא מקבל את החלק ששייך לו, ואז המחשבה שלו נעשית צלולה ובהירה, זהו ה"אכילנא בשרא דתורא", ה"בישרא דתורא" ששייך לו, לחלקו שלו, שלפי"ז יהיו חלקי מחשבותיו שחוזרים ונתקנים.

ככל שהאדם מעמיד את עצמו באופן שהוזכר, וכמובן בצירוף של תפילה אליו יתברך שמו, שהתפילות הם כנגד קרבנות, יש את ה"עידן קרבא" שבקרבן, ויש את התפילה שבקרבן, ובצירוף של שניהם הוא זוכה לצאת מה"אבוס" דקלקול, ולחזור ולקבל את חלקו שלו, חלקו בכל עמלו, "צדיק אוכל לשובע נפשו".

האכילה משתנה, אם הוא משתוקק למאכל אז הוא רוצה לאכול מעבר לשיעור הראוי לו, זהו העומק של ה"אבוס" בנפש שאנחנו מזכירים, אבל אם המאכל משתוקק אליו, זה אותו חלק ששייך לו של "ואל אישך תשוקתך", החלק הראוי לו, הוא זה שמשתוקק אליו, כביכול, אם האדם משתוקק למה שלא ראוי לו, זה כמו נואף ונואפת, ואז יכול להיות גם תשוקה הפוכה, אבל אם הוא עוצר את אותו תשוקה בגבול, אז גם מה שמשתוקק אליו, זה אותו חלק הראוי לו. זה נקרא אכילה שעוקרת את ה"אבוס" דקלקול.

ההבדל בצורת האכילה, הן בכמות האכילה, והן במאכל עצמו אם הוא חלקו

בפנים הללו, המאכל שמגיע לאדם, הם חלקי המאכלים ששייכים לו, רוב בני האדם, מלבד מה שבכמות הם אוכלים הרבה מעבר לשיעור שראוי להם, אבל גם מה שהם אוכלים, זה לא החלק שראוי להם, כביכול, אם יש שני לחמים, הם מקבלים את הלחם שלא שייך להם, אפילו שבחיצוניות זה נראה כמעט אותו דבר, אבל אליבא דאמת, אין שום הכרח שהאוכל שהוא חלקו, יגיע אליו.

בעסק בדברי תורה, אין הכרח שהוא יעסוק בחלק הדברי תורה ששייך לו, ובהשתלשלות של ה"לחמה של תורה" שמשתלשל ל"לחם" למעשה, אין שום הכרח שמה שמגיע לשולחנו, זה החלק ששייך לו.

וכל זאת למה? כי הוא משתוקק למה שלא שייך לו, אז גם מגיע אליו מה שלא שייך לו, "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו", במקום של ה"רוצה" מצידו, כך זה גם מניע את הצד ההפוך שבדבר.

אבל ככל שהאדם פועל כפי הדברים שהוזכרו, באופן הראשון של השיעור, שהוא יוצר מלחמה, צמצום היפך ההתפשטות, או באופן השני של אכילה והשהייה, אכילה והשהייה, הנפש שלו מצטרפת לאותו מקום של גבול, של ה"שובע", ובאופן הזה, הוא משתוקק, ועוצר את ההשתוקקות, ואז ההשתוקקות נבנית לחלקו, שמה שהוא משתוקק אליו, זהו החלק ששייך לו.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת בלביפדיה עבודת ה'.

גילוי של צדדים בקו - כל התפשטות יוצרת התמעטות, שלבי הצמצום באור א"ס

יתר על כן, בקו ישנו גילוי של צדדים, ועניינם כך הוא: יש את עצמות האור א"ס, שזהו אור, ויש את הקו שמתפשט [כמו שיתבאר להלן]. יסוד נוסף יש לה - בין, כל התפשטות של דבר, יוצרת התמעטות שלו. מלה"ד, במשל גשמי, מים שהולכים ממקום אחד למקום אחר, לא כל המים שהלכו מהמקום הראשון הלכו למקום השני, שהרי סוף-סוף נשאר במקום הראשון רשימו כלשהו. ובדקות, עצם התנועה יוצרת התמעטות, משום שכל תנועה יוצרת עיבוי, ויתר על כן, נשאר רושם במקום הקודם. לפ"ז לעניינו, צמ-צום ראשון הינו אור א"ס שהיה בחלל ונסתלק לחוץ. צמצום שני הינו עצם כך שהאור א"ס מתחיל לצאת מסביב החלל לתוך החלל, שבכך כבר נעשה צמצום נוסף. וצמצום שלישי, יתר על כן, שהאור א"ס מת-פשט בקו צנור אחד דק, ובכך נעשה צמצום נוסף, משום שזהו קו צינור אחד דק. אלו הם שלשת שלבי הצמצום שנתבארו בלשם.

אולם בדקות זה יותר משלשה שלבי צמצום. צמ-צום נוסף ישנו באור א"ס שהיה בחלל ויצא החוץ-צה, שעצם כך שהאור מתנועע החוצה, הרי שיש בו צמצום. מלבד מה שהאור יוצא מהחלל, גם בעצם תנועת האור לחוץ יש צמצום, שהרי כל תנועה יוצרת מציאות של צמצום. ויתר על כן, כפי שנתבאר לעיל, אופן יציאת האור א"ס מבפנים לחוץ הייתה דרך הקו, וא"כ ישנו גם צמצום של האור ביציאתו דרך הקו.

נמצא בעומק, שביציאת האור א"ס חוץ לחלל ישנם שלוש צמצומים: א. יציאת האור מחוץ לחלל. ב. עצם תנועת האור מחוץ לחלל. ג. עצם תנועת האור לחוץ בתוך קו. לפיכך, ה"ה שגם בחזרת האור לחלל מל-עילא לתתא חוזרים ונשנים הצמצומים הללו. כלומר, תנועת וחזרת האור מלעילא לתתא לבפנים זהו צמ-צום. עצם כניסתו לחלל זהו צמצום, שנכנס למקום מצומצם. וכן חזרתו דרך קו א' דק.

א"כ, הגדרת הדבר היא שבעומק כל אלו הם צמצום מים, ולכן זה נקרא: מזרח ומערב צפון ודרום, כלומר, מר, שיש כאן צדדים של התפשטות והצטמצמות, ריבוי והתמעטות, חסד ודין. וזהו הגילוי של הצדדים בקו.

מערב ומזרח, צפון ודרום - הגדרתו

נבאר את עומק ההגדרה של **מזרח ומערב**. המזרח הוא המקום שהשמש זורחת, והמערב הוא המקום שהשמש שוקעת. לפ"ז לעניינו, מזרח הוא תחילת ההארה, ומערב הוא סוף התפשטות ההארה. אשר על כן, ראשית ההארה היא בריבוי, ואחרית ההארה היא בצמצום (המערב הוא בחינת יסוד).

ולפ"ז הגדרת הדבר היא, מקור ההארה בתחילתה שיוצאת בהתגלותה, זהו מזרח. האופן שההארה מגיעה לתתא שהיא בצמצומה, זהו מערב. כלומר, מזרח ומערב עניינו כיצד בתחילת הארתו הוא לפני צמצום מו, ובמקום אחריתו הוא יוצא בצורה מצומצמת.

וכשאנו אומרים שמערב זהו מקום שקיעת השמש, כוונת הדבר היא שנעשה שקע אחד בלבד שדר-כו האור שופע. "שקיעה" אין כוונת הדבר כפשוטו שהדבר אינו, שהרי סוף כל סוף גם בלילה ישנו סוג מסוים של ההארה, והדוגמא הברורה לכך זו הלבנה שמאירה. אלא "שקיעה" כוונת הדבר שיש כאן שקע אחד, בקע אחד, שדרכו הדברים מאירים, ולא שה-דבר אינו קיים כלל.

בכללות הגדרת **צפון ודרום** היא, צפון - הארה של הסתלקות. דרום - הארה של התפשטות. אולם נוסף לבאר הגדרה עמוקה לצפון ודרום. הקו עצמו הוא קו לשני צדדים, מעיקרא הקו היה מבפנים לחוץ, בצמ-צום, שהאור יצא מפנים לחוץ. ולאחר מכן הקו היה מבחוץ פנים, שהאור חזר לחלל דרך הקו. לפיכך, מבפנים לחוץ זהו צפון, וזהו הצמצום. ומבחוץ לב-פנים, זהו דרום, חזרת האור לחלל. ולכן בעומק זהו צפון ודרום, שהרי זה התחיל מהצפון, ולאחר מכן

ומה שהפתח קיים כאן זהו ה"פנים".
ו"אחור" זהו המקום שממנו הקו לא יוצא,
שעד כאן הם גבולות היציאה, וכן עצם כך
שהוא לא מתרחב.

מזרח ומערב, מזרח זוהי התחלת ההארה השלמה,
ובקו זה מתגלה באופן שהאור שמקבל הצינור, מימי
האור העליון, בתחילתם הם זריחה שלמה, אור שלם,
ומערב הינו התגלות האור באופן של צמצום, של-
בסוף האור שהקו מוציא הוא מצומצם, באופן של
צינור דק [דוגמת אות ברית קודש, מקום היסוד,
שמחד מקבל שפע מהמח, אבל מאידך יוצא דרך
צינור דק. ולכן שם יוצאים ניצוצות, שזהו צינור מל-
שון ניצוצות. בשני הצינורות שיש באדם, יש גדר של
ניצוצות, נאמר ניצוצות בקרי ונאמר ניצוצות במי רג-
לים, וזו גופא ההגדרה של הצינור שנאמר שם, והד-
ברים מדויקים מאד].

צפון ודרום, עצם כך שיש התפשטות ויש הסתלקות
זה נקרא חסד ודין. דרום, חסד, תנועת ההתפשטות,
צפון, דין, תנועת ההסתלקות. אזי כאשר האור מת-
פשט, עצם תנועת ההתפשטות שלו היא דרום, חסד,
ומה שחלקו לא מתפשט, זוהי תנועת הצפון, דין.

לפ"ז, סוף דברי הרב ז"ל: **אך בהיות אך בהיות אור**
א"ס נמשך דרך קו א', שזהו הכלי, וצינור דק, כלומר
ניצוצות, והניצוצות עצמם הם בבחינת צינור, ניצוץ,
שדומה לקו שהוא דק. כמו שנתבאר, יש אור ויש
כלי, והממוצע ביניהם הוא צינור, אזי מצד אחד צינור
הוא ניצוץ, הוא הארה, ולכן הוא דומה לאור, מצד
שני הוא דק, ולכן הוא דומה לקו שהוא דק. וזה נקרא
צינור דק בלבד [פעמים נאמר קו דק, ופעמים צינור
דק] **בלבד יצדק בו מעלה ומטה פנים ואחור מזרח**
ומערב, צפון ודרום הרב ז"ל השמיט כאן, **וכמ"ש**
בע"ה בענף זה בכלל דברינו:

א"כ, הובררה לנו היטב כיצד היא צורת נקודת ההמ-
שכה. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת עץ חיים למתחילים.

עבר לדרום. [במאמר המוסגר, בהביאנו את דברי
הלשם אין הכוונה שהוא אמר את כל הנאמר לעיל,
אלא שהשתמשנו בחלק מדבריו].

מזרח ומערב צפון ודרום - מדוע לא נכתבו בסדר

הדברי שלום דן על אתר בסדר הצדדים שהרב ז"ל
סידר: **מזרח ומערב צפון ודרום**, מדוע הרב ז"ל לא
כתב את הצדדים כסדרם - מזרח דרום מערב וצ-
פון, או מזרח צפון מערב ודרום. לגבי מזרח ומערב,
הוא מבאר שהמזרח זוהי תחילת נקודת ההויה, ששם
מתחיל מקום הפנים של ההארה, ולכן הרב הקדים
לומר "מזרח". וכיוון שהרב ז"ל כתב את הצד האחד
של מזרח אזי הוא כתב את הצד ההפוך, מערב. לגבי
צפון ודרום, הוא אומר ב' דרכים, או שזה טעות סופר,
או שמכיוון שמערב זה סוד יסוד שנוטה לגבול, לכן
הוא הקדים צפון לדרום, שצפון יהא סמוך למערב,
לרמז שמערב אחוז בצפון.

אולם לפי מה שביארנו השתא, שהצפון כנגד הצ-
מצום ע"י הקו והדרום כנגד חזרת האור ע"י הקו,
מיושב מדוע הקדים צפון לדרום, משום שההסתלקות
קדמה להתפשטות, שהרי הצמצום קדם לקו. ההס-
תלקות זה לא רק החלק שנשאר שם, אלא ההסתל-
קות זה מעיקרא מה שהיה בתוך החלל ונסתלק, וזה
גופא נסתלק ע"י קו, ולכן יש כאן צפון שקדם לדרום.
ולפ"ז מדויקים מאד דברי הרב ז"ל.

סיכום הצדדים המתגלים בקו

סיכום הדברים, כיצד הצדדים מתגלים בקו:

מעלה ומטה ישנו בקו, כי הקו לא מגיע עד למטה
לגמרי.

פנים ואחור, או שזה פנימיות וחיצוניות הקו, או שזה
שורש הכלים כאשר זה מתפשט לא"ק, או כפי
שביאר הלשם, שיש את המקום שממנו יוצא הקו
ואת גבולותיו, והמקום שממנו הקו יוצא זהו פתח,

כתו בקלקול מתהפך כתר לכרת כנודע. וכתוב (תהלים, מ, ז) זבח ומנחה לא חפצת, אזנים "כרת" לי, עולה וחטאה לא שאלת. ועיין ביאור כריה באזנים באילימה (מעין ד', עין שמש, תמר ג', פרקים יד-טו. ואד"ז, רצד, ע"ב).

ועוד. רצון. וכתוב (משלי, יא, א) מאזני מרמה תועבת ה' ואבן שלמה רצונו. דבר והיפוכו, ודו"ק.

ועוד. עיין עץ חיים (ש"ה, פ"א, מ"ת) והנה עיקר הנקודים הם מאורות עינים, וכתר שבהם לוקח האורות והכלים בבחינת און הנכללת שם. ועיי"ש (ש"ח, פ"ב, מ"ת. ופ"ו, מ"ת). ועיין קהלת יעקב (ערך און) שביאר כיצד און בחינת כתר.

חכמה כח-מה. וממנה שורש התוכחה, מוכיח על מה שנמצא בכח ולא יצא לפועל. וכתוב (ישעיה, יא, יג) אזניו יוכיחו. וכתוב (משלי, ב, ב) להקשיב לחכמה אונך, וכתוב (שם, ה, א) לתבונתי הט אונך. בינה. וכתוב (שם, כב, יז) הט אונך ושמע לדברי חכמים. ועיין מאורי אור שאון כולל חכמה בינה ודעת (כללות ג' קווים, עיין ערך קטן יושר) כמ"ש באדרא. וכן כולל כל האצילות, וע"כ חרשו נותן לו דמי כולו. ועיין שער מאמרי רשב"י (דף כז, ע"ב). סוד און כללות חב"ד, שבז"א. ולהיפך כתיב (משלי, כג, ט) באזני כסיל אל תדבר.

ועיין עץ חיים (ש"ה, פ"ו) בסוד בג"ד כפר"ת. און ימין חכמה, און שמאל בינה. און ימין אות ב', און שמאל אות ג'.

בינה מדרגה שמינית, לב. און "ששמעה קולי" בהר סיני (בחינת בינה, כנודע), כמ"ש קידושין (כב, ע"ב). וכתוב (ישעיה, ו, י) השמן לב העם הזה ואזניו הכבד (והכבדת האזנים ע"י השמנוניות שבהם כמ"ש חז"ל, מי האזן שמנים) ועיניו השע, פן יראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב ורפא לו.

ועוד. סברת הלב. שמיעא לי, סבירא לי. ומצד כך כשם שיש ערלת הלב, כן יש ערלת האזנים, כמ"ש (ירמיה, ו, י) ערלה אזנם. והבן שיש בחינת שמנינות האזנים ויש מדרגת ערלה, ודו"ק. כי ערלה בחינת ג' ערלות, מעלים בחינת איזון שהוא כח השילוש. עיין ערך קטן יושר. וכתוב (ירמיה, יא, ח) ולא שמעו ולא הטו את אזנם וילכו איש בשרירות לבם הרע. שרירות, היפך יושר נעשה שרירות, ודו"ק. וכתוב (יחזקאל, יב, ב) בן אדם בתוך "בית המרי" אתה ישב, אשר עינים להם לראות ולא ראו, אזנים לשמוע ולא שמעו, כי "בית מרי" הם. והוא בחינת "מאזני מרמה". ויש בחינת קלקול באזנים עצמן, כמ"ש (יומא, פג, ע"ב) ואזניו סרוחות. וכן (נדרים, סג, ע"ב) כפולות הן. וכן אמרו (ע"ז, כח, ע"ב) מעלין אזנים בשבת. ועיין בכורות (לז, ע"א) מומין באזנים בבכור. ושם (מ, ע"ב). וכן שערות המכסות האזנים.

ובתיקון כתיב (תהלים, י, יז) תכין לבם תקשיב און. ואמרו (חגיגה, ד, ע"ב) אף אתה עשה אונך כאפרכסת וקנה לך לב מבין לשמוע דברי חכמים. וכתוב (משלי, כד, יז) הט אונך ושמע דברי חכמים לבך תשית לדעתם. ועיין גר"א (יה"א, ח"ב, לט, ע"א) שבבינה אלו ואלו דברי אלקים חיים, עיי"ש. ועיין ספ"י (פ"ו, מ"ה) ג' אוהבים, ב' אזנים

ולב. ובגר"א שם, תחילה לשמוע מאחרים, ואח"כ ע"י הלב לחשוב להבין דבר מתוך דבר. ועיי"ש בגר"א שאון ימין לשמוע בלא הבחנה ואון שמאל עם הבחנה שהוא הרהור, בחינת אמא עילאה. ועיין עוד בדבריו בספד"צ (יג, ע"א). ותיקוני זהר חדש (י, ע"א). ועיין אוצר עדן הגנוז (ח"א, ס"ג) שהאזנים לא ישמעו כי אם הקול, וע"כ השומע לא יבין לשון עד שיקבלנו ויציינו בלב וישמרנו.

דעת דעת המכרעת. וכתוב (ויקרא, יט, לו) מאזני צדק. וכתוב (ישעיה, מ, יב) ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים.

ועוד. משה. וכתוב (דברים, ה, א) ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אלהם שמע ישראל את החקים ואת המשפטים אשר אנכי דבר באזניכם. וכן (שם, לא, כג) הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם ושטריכם ואדברה באזניכם את הדברים האלה. ושם (ל) וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמם. וכן שם (מד). וכתוב (משלי, כג, יב) הביאה למוסר לבך ואונך לאמרי דעת. ושורש כל התיקון, דעת - מתקלא, מאזנים. עיין יונת אלם (פרק יז).

ובקלקול, בחינת עמל - כלב. וכתוב (משלי, כו, יז) מחזיק באזני כלב עבר מתעבר על ריב לא לו.

ועיין כתבי רמ"מ משקלוב (ביאור משנת חסידים, דף קנ) ב' אזנים רחוקים זה מזה, כי הם זה לעומת זה בתכלית הריחוק. והיינו שהוא השורש לעמלק, זה לעומת זה, ישראל.

חסד און ימין. וכתוב (שמות, כג, כ) ונתת על תנוך און אהרן ועל תנוך און בניו הימנית. ועוד מקראות און ימין. והוא מיתוק הדם (עיין ערך קטן גבורה) - גבורה, בימין. וכן רציעה באון ימין כמ"ש (קידושין, יד, ע"ב).

ועוד. כתיב (הושע, יב, ח) כנען בידו מאזני מרמה, לעשק אהב.

ועוד. אצבעות הידים. ואמרו (כתובות, ה, ע"א) דרש בר קפרא, מ"ד (דברים, כג, יד) ויתד תהיה לך על אונך, אל תקרי אונך אלא אונך. שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעו באזניו.

גבורה דם. וכתוב (שמות, כט, כ) ושחטת את האיל ולקחת מדמו ונתתה על תנוך און אהרן ועל תנוך און בניו הימנית. וכן (ויקרא, ח, כא) וישחט ויקח משה ויתן על תנוך און אהרן הימנית. ושם (יד, יד) ונתן הכהן על תנוך און המטה הימנית. וכתוב (ישעיה, לג, טו) אטם אזנו משמוע דמים. ואמרו (מכות, כד, ע"א) דלא שמע בזילותא דצורבא מרבנן **ושתיק**.

ועוד. יצחק ירנן. וכתוב (תהלים, פח, ג) הטה אונך לרנתי. ומדתו פחק יצחק. וכתוב (איוב, טו, כא) קול פחדים באזניו. ועיין גר"א (תיקונים, זהר חדש, י, ע"א) אזנים בגבורה ששם הבינה, ובד' יסודות אזנים נגד אש מבינה שבלב. ועיין פרדס (ערכי הכינויים, און) אזנים הם כוחות הגבורה, ובהם קבלת התפלה.

תפארת שם הוי"ה. וכתוב (במדבר, יא, א) ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה'.

מלבד המלכים שיצאו מן העיניים ונשברו יש מלכים שיצאו מהאזנים. עיין שער הכוונות (דרושי קידוש ליל שבת, ד"א, ענין סעודת שחרית).

ועוד. סוד ירושלים. ועיין רזא דמהימנותא (דף יא) ו"ד רא"ש ו"ו שי"ן למ"ד מ"ם גימט' אלף נ"ז, כמ"ש און ירושלים (ירמיה, ב).

ועוד. מדת צדק. וכתוב "מאזני צדק".

נפש מעשה. ובקדושה מעשה מצוה. וכתוב (שמות, טו, כו) והאזנת למצותיו.

ועוד. עיין עץ חיים (ש"ד, פ"א) דרוש להר"ר גדליה הלוי, סוד גילוי נפש כאשר אח"פ נמצאים נגד הפה, עיי"ש.

רוח כתיב (ישעיה, מ, טו) הן גוים כמר מדלי וכשחק מאזנים. וכתב אברבנאל שם, שהוא האבק הדק שידבק במאזנים שבמעט רוח הנשימה ילך לו. ועיין באר מים חיים (שמות, ה, כב) וכשחק מאזנים נחשבו לו, ואת כולם ישא רוח פיו ברגע אחד והיו לאפס ואין.

ועוד. כתיב (שמואל, א, ג, יט) כל שמעו תצלונה שתי אזניו. ועיין מצודות ציון (חבקוק, ג, טז) ענין תנועת הרעש. אולם בשורש הוא תנועה דקה. עיין עץ חיים (ש"ד, פ"י) מסוד האזן נמשך ממנו ויוצא הבל ורוח מתוכו לחוץ והוא סוד נשמה וכו'. כי אוזן להיותו סוד בינה, ההבל היוצא ממנו הוא יותר דק מהבל היוצא מחוטם. וככל שיוצא נעשה עב יותר. עיי"ש (ש"ה, פ"ב, מ"ת).

ועוד. אמרו (ב"ב, פט, ע"א) ת"ר נפש מאזנים תלויה באויר ג' טפחים, וגבוהה מן הארץ שלשה טפחים.

נשמה סוד ענוה. וכתוב (ישעיה, מ, טו) וכשחק מאזנים. ומפרש בכתב והקבלה (כי תשא, ל, לו) והוא כאבק הנדבק בכף מאזנים הנשחק מדברים הנשקלים בו, שהוא קל כל כך עד שאינו הכרעה כלל במשקל ואינו נחשב לכלום.

ועוד. כתיב "הט אזנך", בחינת ענוה וביטול. ואמרו (זבחים, כט, ע"א) כוף אזנך לשמוע וכו'. ודיני דבר הבטל לאזן לגבי הוצאה (ששורשו ענוה כנ"ל) - עיין שבת (יא, ע"ב. ס"ד, ע"ב). והבל היוצא מן האזן סוד נשמה. עיין עץ חיים (ש"ד, פ"ב). ועוד.

חיה כתיב (במדבר, יד, כח) אמר אלהם "חיי" אני נאם ה' אם לא כאשר דברתם באזני כן אעשה לכם.

וכתיב (ישעיה, נה, ג) הטו אזנכם ולכו ושמעו ותחי נפשכם.

יחידה אמרו (סנהדרין, קב, ע"א) ד"א, שלמה חדשה, שחידשו דברים שלא שמעה און מעולם. והיינו האיר לו אור היחידה, שזהו חלקו הפרטי, ולכך לא יתכן ששמעה אותן בעבר און מעולם. ועיין כתבי רמ"מ משקלוב (ביאור משנת חסידים, דף קנו) ובאזן לא יש רק הבל, סוד יחידה, ה' מקורין עילאין ביה, עיי"ש.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה להארות, הערות, והוספות: rav@bilvavi.net

ועוד. תורה. וכתוב (דברים, לא, יא) בבוא כל ישראל לראות את "פני ה'" במקום אשר יבחר, תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם.

ועוד. שמים. וכתוב (דברים, לב, א) האזינו השמים, ותשמע הארץ אמרי פי. ועיין עשרה מאמרות (חקור הדין, ח"ד, פ"ח) שאחר החטא נתחלף שמיעה לשמים והאזנה לארץ. עיי"ש.

ועוד. תורה. וכתוב (משלי, כח, ט) מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה. ועיין שבת (י, ע"א). וכתוב (נחמיה, ח, ג) ואזני כל העם אל ספר התורה.

ועוד. תמימות. וכתוב (איוב, לו, ז) ישקלני במאזני צדק וידע אלוה תמתי.

נצח נו"ה, צבאות, כנודע. וכתוב (ישעיה, ה, ט) באזני ה' צבאות. וכן (שם, כב, יד) ונגלה באזני ה' צבאות.

ועוד. נצח - מעלה. הוד - מטה. ואמרו (נדה, לא, ע"א) אדם נותן חפציו לכף מאזנים, כל זמן שמכביד יורד למטה, ואילו הקב"ה כל זמן שמכביד הולך עולה למעלה.

ועוד. עיין גר"א (תז"ח, לט, ע"ב) שאזנים הם בחינת נו"ה שבי"ס שבראש. ושורש דבריו עיין בעץ חיים (שער א"א, פ"ז). ועיין מאורי אור (ערך און).

הוד נו"ה, רגליו, דרך. וכתוב (ישעיה, ל, כא) ואזניך תשמענה מאחרוך (נו"ה לעולם בחינת אחוריים, ואכמ"ל) לאמר זה הדרך לכו בו.

ועוד. סוד עקבים. ועיין עץ חיים (ש"ג, פ"ב) לפעמים יפגשו (בסוד הלבשה) עין בחוטם ואזן בעקב, וכיוצא בזה לאין קץ. ועוד. על העקב נועלים סנדל. ואמרו (שבת, קיב, ע"א) סנדל שנפסקו אזניו.

יסוד יוסף. וכתוב (בראשית, מד, יח) ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני.

ועוד. ברית. וכתוב (מלכים, ב, כג, ב) ויקרא באזניהם את כל דברי ספר הברית. וכשם שיש ערלה בברית, כן יש ערלה באזן. עיין שבת (קח, ע"א).

ועוד. מדת טוב, כנודע. וכתוב (משלי, כ, כג) ומאזני מרמה לא טוב.

מלכות שם אדני"י (בארמית אזנים, אודנין) שורש לכל אדנות תחתונה. וכתוב (שמות, כח, ו) ורצע אדניו את אזנו במרצע. וכן (שמואל, א, כה, כד).

ועוד. בחינת שם. וכתוב (במדבר, כו, טז) לאזני משפחת האזני. ומעין כך (ירמיה, לב, ג) יאזניה בן ירמיהו.

ועוד. דוד מלכא משיחא. וכתוב (שמואל, א, יח, כג) ויאמרו עבדי שאול באזני דוד. ועוד, כגון שם (ב, ג, יט). וכתוב (שם, שם, יח, יב) כי באזנינו צוה המלך. וכן (ירמיה, לו, כ) ויגידו באזני המלך. וכתוב (תהלים, פו, א) תפלה לדוד הטה ה' אזנך ענני, כי עני ואביון אני. והנה

העבודה לעשות נגד הרצון, תכליתה לעלות בכמה שלבים.

א- מרצונות רעים לטובים.

ב- מרצונות רבים טובים לרצון אחד, רצונינו לעשות רצונך - והוא "רצון פשוט", בלתי מורכב.

ג- יתר על כן, לגעת בעצמות הנפש שלמעלה מהרצון.

כאשר האדם עושה נגד רצונו, עליו להיות מודע לשלבים הללו, ולעלות בהדרגה אט אט.

אולם גם אם השלבים האחרונים קשים יותר להבנה ולהשגה, לפחות לעסוק בשלב הראשון, עליה מרצונות רעים לטובים.

צורת העבודה לשנה הבעל"ט - תשפ"א

בזמן פסח השנה נאמר לנו, כי העבודה שלנו היא להיות לבד ומבודד בבתים שלנו.

האם זוהי גם הדרך המועדפת להתנהל במהלך הימים הנוראים הבאים עלינו לטובה? האם להמשיך בבידוד או לחזור למנהג הרגיל לארח את המשפחה ואת האורחים בתנאים התואמים לבריאות.

תודה, כתיבה וחתימה טובה.

תשובה

כבר נתבאר בארוכה שמהות תקופה זו: בחיצוניות מרחק חברתי כל אחד מזולתו כד' אמות. ובפנימיות "עולם לעצמו". שזהו עומק הגילוי של תקופה זו, הכנה לגאולה, במהרה, אמן. ולכך אין עיקר הכיוון לארח אחרים אלא עיקר הכיוון בפרט בימים אלו, ראש השנה ויום הכיפורים, לבנות עולם לעצמו.

צריך להתבונן ולהפנים שהקב"ה מבקש מאתנו שינוי כיוון, שינוי חשיבה. לא עוד חיי חברה עמוסים, טלפונים, פלאפונים, שליחת מייל, קשר יום יומי שעה ושעה וכמעט דקה דקה עם בני אדם. אלא בנין של עולם פנימי לעצמו. וגם בחיצוניות - מרחק חברתי בשום שכל מבלי לפגוע בזולתו.

זה עבודתינו בס"ד לשנה הבאה עלינו לטובה, בנין עולם פנימי לעצמו, וגם בחיצוניות ד' אמות לכל אחד. הדברים פנימיים ואמיתיים, וזה מה שה' יתברך שמו שואל ומבקש מאנשי הדור.

דרך זו ותקופה זו היא השביל להארת היחידה שבנפש, ושלמותו לבסוף הארת משיח בפועל גמור ושלם. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא מהארכיון

ראש השנה - קרבת ה' - נכנס לפניו לדין. עשרת ימי תשובה - תיקון העבר, תשובה, וקבלה לעתיד.

יום הכיפורים - ניקיון, זכות - בלי מחיצה בינו לקב"ה.

בין יוה"כ לסוכות - קשר זך שנולד מתוך יוה"כ, וממשיך לאורך השנה.

סוכות - חיים בעולם החומר בצלו של הקב"ה.

הושענא רבה - חיבור כל התהליך הנ"ל לאחד.

שמייני עצרת, שמחת תורה - שמחה בכל הנ"ל.

ב. חלק מהבחירה להתפלל שיבחר בטוב. וכן שאחרים יבחרו בטוב.

ג. הצרה של השנים האחרונות - הרוחנית - קשה מן החולי הזה.

עדיין תלוי בשורשי הנשמות.

ד. העיקר בחלק שזה מדרגתו. אולם נצרך תשובה בכל, כפי שידו משגת.

ה. אצל כל אחד, לפי ערכו.

ו. ישנם הרבה דרכים בעבודה, וכל אחד עשה לפי דרכו.

איזו קבלה נכון לקבל לימים הנוראים

בספר שאל לבי (עמוד שפ"ז), ישנה שאלה בענין קבלה לימים הנוראים, איזו קבלה הרב מציע לקבל, קבלה שהיא קלה וכוללת הכל, והרב השיב: "לעשות ג' דברים קטנים נגד הרצון, ועי"כ לגלות את הפשוט שבנפש". רצייתי לדעת אם ניתן לפרט קצת את התשובה.

האם מדובר ב-3 דברים ביום? ומה זה לגלות את הפשוט שבנפש...? אני מניח שהתשובות של הרב מתומצתות ומיועדות לאנשים שמכירים את המושגים, אבל הייתי רוצה בכל זאת להבין כי זאת שאלה שמטרידה גם אותי. תודה!

תשובה:

כן. דברים קטנים מאוד מאוד.

פשוט שבנפש מהותו: פנימיות הנפש היא הויה אחת פשוטה, שעל גבה מולבש כח הרצון. בשורש זהו רצון אחד, "רצונינו לעשות רצונך". ולמטה מכך נעשה ריבוי של רצונות, הן לטב והן לביש.

נא לשמור על קדושת הגליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829